

Protokół

z VI posiedzenia Podkomitetu do spraw rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS)

w dniach 28-30 października 2024 r.

I. Informacje o dacie i sposobie zawiadamiania członków Podkomitetu ds. RLKS o posiedzeniu

1. Data i miejsce posiedzenia Podkomitetu ds. RLKS: 28-30 października 2024 r.; posiedzenie stacjonarne w Hotelu Mercure w Krakowie.
2. Sposób, w jaki zawiadomiono uczestników Podkomitetu ds. RLKS o posiedzeniu: zaproszenie wysłane pocztą elektroniczną 17 października 2024 r.

II. Lista obecności członków Podkomitetu ds. RLKS na posiedzeniu 29 października 2024 r.

Uczestnicy posiedzenia Podkomitetu ds. RLKS zgodnie z listą obecności (*załącznik nr 1 do Protokołu*)

III. Porządek posiedzenia Podkomitetu ds. RLKS 29 października 2024 r.:

1. Otwarcie posiedzenia, przywitanie uczestników i przedstawienie agendy spotkania.
2. Omówienie stanu prac nad wdrażaniem RLKS
3. Prezentacja na temat realizacji zasady dostępności w polityce spójności
4. Informacja nt. prac Grupy roboczej ds. horyzontalnych nad propozycją zmian we wzorze umowy ramowej
5. Informacja nt. prac Grupy roboczej ds. monitoringu i sprawozdawczości w zakresie przygotowania wzoru sprawozdania z realizacji LSR
6. Omówienie spraw różnych
7. Podsumowanie i zamknięcie posiedzenia

Ad. 1.

Pan Piotr Zygańdo, Przewodniczący Podkomitetu oraz pani Anna Sulińska-Wójcik, Zastępczyni Przewodniczącego Podkomitetu ds. RLKS, powitali członków i obserwatorów prac Podkomitetu na VI wyjazdowym posiedzeniu gremium.

➤ *Program posiedzenia stanowi załącznik nr 2 do Protokołu.*

Następnie pani Anna Sulińska-Wójcik przedstawiła wybrane efekty dotychczasowych prac Podkomitetu:

- wypracowane wytyczne MRiRW i MFiPR w zakresie niektórych zasad dokonywania wyboru operacji lub grantobiorców przez lokalne grupy działania,
- wypracowaną propozycję zmian w ustawie o RLKS wz. procedury odwoławczej (ujednoczenie ścieżki odwoławczej w PR i PS WPR);
- uzgodnienie wspólnych zasad informacyjno-promocyjnych dla wielofunduszowego RLKS.

Omówiła także prace toczące się w ramach grup roboczych, dotyczące propozycji zmian w umowie ramowej w zakresie zatrudnienia w LGD i unikania konfliktu interesów, prace nad projektem formularza sprawozdawczego z realizacji LSR, a także przygotowania do realizacji szkoleń dla LGD na temat zapobiegania konfliktom interesów.

➤ *Załącznik nr 3: Podsumowanie prac Podkomitetu ds. RLKS*

Ad. 2.

Pan Piotr Zygałdo zaprezentował informacje o stanie wdrażania RLKS w ramach programów regionalnych, w tym dane o naborach ogłoszonych (trwających i zakończonych) i planowanych oraz podpisanych umowach o dofinansowanie projektów w PR.

Przewodniczący podkreślił zaangażowanie LGD i samorządów w realizację RLKS, odzwierciedlone danymi z systemu CST oraz potrzebę wykorzystania tego faktu jako argumentu w dyskusji o przyszłości instrumentu po 2027.

Pan Grzegorz Wirtek, Zastępca Wiceprzewodniczącego Podkomitetu, podkreślił, że przedstawione dane dotyczą wdrażania RLKS w części polityki spójności i zadeklarował udział w przygotowaniu prezentacji o wdrażaniu RLKS w przyszłości, uwzględniających dane z EFRROW. Dodał również, że w części EFRROW zostały już podpisane umowy na zarządzanie LSR i wypłacone pierwsze zaliczki. W odniesieniu do zmiany ustawy o RLKS pan Grzegorz Wirtek podkreślił, że celem zmiany procedowanej w Senacie jest umożliwienie dokonania uzupełniającego wyboru LSR oraz włączenie do już wybranych LSR obszarów tych gmin, które obecnie nie są objęte żadną wdrażaną LSR.

➤ *Załącznik nr 4: prezentacja Stan wdrażania RLKS*

Ad. 3.

Pan Mariusz Pacocha, przedstawiciel Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego w MFiPR, zaprezentował **zasady wdrożenia dostępności w projektach**, wraz z przykładami praktycznych rozwiązań, które można zastosować na etapie przygotowania i tworzenia projektów realizowanych w obszarze infrastruktury, cyfryzacji czy podczas organizacji wydarzeń, a także dostosowania już istniejących rozwiązań do osób ze specjalnymi potrzebami. W dyskusji na ten temat wzięła udział również pani Paulina Tarsa z tego samego departamentu.

W trakcie dyskusji podniesiono następujące kwestie:

- Potrzeba zwiększania świadomości LGD na temat dostępności oraz zachęcania ich do działania w tym zakresie, gdyż Grupy bardzo często nie wiedzą, że nie wszystkie rozwiązania dostępnościowe są skomplikowane i kosztowne, i że powinny je wdrażać w swoich projektach.
- Na dostępność należy patrzeć nie tylko przez pryzmat niepełnosprawności – tak naprawdę każdy z nas w pewnym momencie życia może potrzebować rozwiązań poprawiających dostępność otoczenia (kobieta z dzieckiem w wózku, osoba ze złamaną nogą).
- Zaproponowano prace w grupie roboczej nad wkładem do Zasad RLKS dotyczącym dostępności.
- Trwają prace nad przygotowaniem szkoleń dla LGD z dostępności. Przedstawiciele LGD zaproponowali przeszkolenie pracowników instytucji zarządzających programami regionalnymi (IZ PR), którzy w kolejnym kroku mogłyby szkolić Grupy.
- Potrzebne jest elastyczne podejście do realizacji dostępności przez LGD, aby ich nie przestraszyć trudnymi i kosztochłonnymi działaniami. Poprawa dostępności ma być procesem, gdyż nie wszystko LGD mogą zaadaptować od razu. Znając obecne realia LGD powinny sobie wytyczyć cele, aby z czasem zapewnić dostępność na wszystkich poziomach, od infrastruktury po organizację wydarzeń.

- Konieczność spełniania minimalnych wymagań z ustawy o dostępności versus spełnianie standardów dostępności z załącznika do *Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027*. Ustawa o dostępności ma szerszy zasięg niż funduszowy, natomiast tzw. wytyczne równościowe obowiązują w przypadku realizacji działań dofinansowanych ze środków polityki spójności. Odpowiednie postanowienia znajdują się w umowie ramowej, której należy przestrzegać.
- Poruszono kwestię dopuszczalności finansowania z EFRROW przebudowy infrastruktury na potrzeby poprawy dostępności¹.

➤ *Załącznik nr 5 prezentacja Realizacja zasady dostępności w polityce spójności*

Ad. 4.

Pani Aleksandra Sztetyło-Budzewska z Departamentu Programów Regionalnych MFiPR przedstawiła **propozycje zmian w umowie ramowej w kontekście zapobiegania konfliktom interesów i zatrudniania personelu LGD**, które aktualnie są dyskutowane na forum grupy roboczej.

Proponowane zmiany w umowie są wprowadzane na skutek istotnych problemów interpretacyjnych w zakresie prawidłowości funkcjonowania LGD, także w kontekście unikania konfliktów interesów, zatrudniania personelu LGD, rodzaju obowiązków wykonywanych przez pracowników LGD w zakresie realizacji LSR, a także zakazu zatrudniania w LGD osób ubiegających się o wsparcie. Wyjaśnienie powyższego i ustalenie odpowiednich procedur jest istotne z punktu widzenia przyszłych audytów.

Przedmiot proponowanych zmian:

- zapisanie w umowie ramowej zasady transparentnego zatrudnienia w LGD (zatrudnienia w procedurze otwartej, uwzględniającej weryfikację kwalifikacji kandydata, w celu uniknięcia tzw. postrzeganego konfliktu interesów),
- wpisanie pewnych zakazów dla osób zatrudnionych w LGD w ubieganiu się o wsparcie (np. jeśli chodzi o świadczenie odpłatnego doradztwa w zakresie pozyskiwania funduszy UE),
- objęcie procesem zarządzania konfliktem interesów po pierwsze osób i obszarów funkcjonowania LGD związanych z programowaniem i wdrażaniem LSR, a po drugie wszystkich osób zaangażowanych w realizację LSR (np. członków organów decyzyjnych LGD – Rad i Zarządów – oraz osób z nimi powiązanych); propozycja przyjęcia przez LGD własnych procedur w tym zakresie.

W dyskusji głos zabrała pani Mariola Epa-Pikuła z LGD Ziemia Gotyku, która podzieliła się doświadczeniem z procesu opracowywania w woj. kujawsko-pomorskim dokumentu pn. *Procedury dotyczące przestrzegania w LGD przepisów UE w zakresie zapobiegania konfliktowi interesów na etapie oceny wniosków i wyboru grantobiorców, rozliczania oraz kontroli projektu objętego grantem*. Dokument powstał we współpracy IZ Programem Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza z LGD funkcjonującymi na terenie województwa oraz konsultowany z MFiPR.

¹ Osoby z niepełnosprawnościami zostały ujęte w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w katalogu osób w niekorzystnej sytuacji. W ramach kryteriów wyboru operacji premiowane mogą być operacje dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do zdiagnozowanych w LSR grup w niekorzystnej sytuacji. Dlatego koszty związane z zapewnieniem dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami mogą występować w operacjach w ramach wszystkich zakresów dla interwencji LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). Operacja może pokrywać koszty dostępności, ale to w jakiej części, zależy m. in. od tego jaki jest cel operacji. Realizacja operacji powinna służyć zwiększeniu dostępności dla lokalnej społeczności w ramach zdiagnozowanych potrzeb w tym zakresie.

Poruszono też kwestię sposobu badania potencjalnego konfliktu interesów, w przypadku osoby podejmującej w LGD decyzje na etapie oceny i wyboru projektów, która może być zainteresowana pozyskaniem środków w ramach danego naboru. Przede wszystkim należy pamiętać, że w konflikcie interesów chodzi o interes osobisty, zatem jest duże prawdopodobieństwo, że osoba zainteresowana pozyskaniem środków na swoją działalność już na etapie ogłoszenia naboru będzie wiedziała, czy będzie aplikowała, a jeśli tak – powinna się wyłączyć z procesu oceny. Zwłaszcza osoby decyzyjne w LGD powinny być na tę kwestię wyczulone. Trzeba też pamiętać, że konflikt interesów można zgłaszać na każdym etapie procesu oceny i wyboru projektów i od momentu zgłoszenia konfliktu osoba, która tego dokonuje, powinna być wyłączona aż do wyjaśnienia sprawy. Przypomniano także, że zgodnie z „Wytycznymi w zakresie niektórych zasad dokonywania wyboru operacji lub grantobiorców przez lokalne grupy działania”, pracownicy biura LGD nie mogą występować w charakterze wnioskodawcy lub grantobiorcy, za wyjątkiem operacji własnych LGD, gdyż w przypadku operacji własnych LGD, przygotowanie wniosku i jego złożenie przez pracowników biura LGD nie jest związane z ich osobistym interesem.

Postanowiono, że zmiany do umowy ramowej wymagają więcej czasu i dyskusji. Członkowie Podkomitetu prześlą uwagi do propozycji nowych zapisów do 5 listopada, które ponownie będą przedmiotem prac Grupy roboczej. Spore nadzieje na wypracowanie wspólnego podejścia do zasad dot. zarządzania konfliktem interesów w LGD wiązane są z cyklem planowanych szkoleń, które będzie prowadzić niezależny ekspert.

Ad. 5.

Pan Grzegorz Wirtek, Przewodniczący **Grupy roboczej ds. monitoringu i sprawozdawczości**, omówił ostatnie efekty prac Grupy, tj.:

- zakończone prace nad bazą danych LGD, opartą na danych MRiRW, KSOW i ARiMR, zawierającą najważniejsze dane o LGD, wraz ze zagregowanymi wskaźnikami rezultatu wpisanymi w LSR;
- rozpoczęcie dyskusji na temat ewaluacji LSR po 2027 r. Dyrektor Wirtek podkreślił, że MRiRW dąży do odformalizowania ewaluacji LSR. Zapowiedział również, że na potrzeby dochowania obowiązku dokonywania ewaluacji strategii Grupa robocza wypracuje jednolite zapisy, które będzie można w tym zakresie przedstawić KE.
- projekt wzoru formularza sprawozdania rocznego z realizacji LSR, który został omówiony w dalszej części posiedzenia.

Dyrektor Wirtek podkreślił, że zgodnie z umową ramową sprawozdanie z realizacji LSR jest składane do końca lutego każdego roku, z wyjątkiem pierwszego roku wdrażania LSR, w którym każda IZ PR może zdecydować o wydłużeniu tego terminu. Następnie szczegółowo omówił kolejne części projektu formularza, zawierającego zakładki do wypełnienia w zakresie postępu finansowego oraz postępu realizacji celów LSR, ewaluacji, kontroli, a także oceny LGD wdrażania LSR (m.in. napotkane problemy). Rozważenia wymaga kwestia poruszenia w sprawozdaniu realizacji planu komunikacji ze społecznością lokalną i realizacji obowiązków informacyjno-promocyjnych oraz informacji o kontrolach realizowanych przez samorządy województw, które to informacje są przynajmniej częściowo umieszczane w innych dokumentach związanych z realizacją LSR.

W toku dyskusji zostały poruszone następujące kwestie:

- Konieczne jest posiadanie dokumentu, który zagwarantuje realizację obowiązku spoczywającego na państwie członkowskim - a w jego imieniu IZ PR – zapewnienia realizacji RLKS zgodnie z LSR (wymóg z rozporządzenia ogólnego). Takim dokumentem będzie sprawozdanie z wdrażania strategii.
- Sprawozdanie może być dla IZ PR narzędziem weryfikacji realizacji przez LGD niektórych obowiązków wynikających z umowy ramowej.
- W przypadku LGD, w tym walnym zgromadzeniu i jego członkom, sprawozdanie może posłużyć do dokonania całościowej oceny postępu realizacji LSR. W szczególności część ewaluacyjna sprawozdania może być dobrym narzędziem do oceny aktualności samej strategii i wprowadzenia ewentualnych korekt.
- Sprawozdanie może być istotnym elementem komunikowania mieszkańcom działań zrealizowanych w danym roku przez LGD. Dlatego w części dotyczącej oceny dokonywanej przez LGD powinny się znaleźć główne problemy we wdrażaniu strategii, ryzyka, sukcesy, najważniejsze inicjatywy LGD. Sprawozdanie powinno być publikowane na stronie internetowej LGD w celu poinformowania o postępie we wdrażaniu LSR każdego, kto jest tym zainteresowany.
- Proces sprawozdawania z realizacji LSR powinien być uproszczony i powinien posłużyć do namysłu nad aktualnością założeń strategii i ewentualną potrzebą dokonania w nich zmian. Wzór sprawozdania powinien być jednakowy dla wszystkich LGD. Ponieważ mamy blisko 300 LGD, zachodzi potrzeba uspoźnienia procesu i wyznaczenia pewnego standardu dla wszystkich, którzy rozdysponowują środki publiczne.

Ad. 6.

1. Propozycja Sekretariatu Podkomitetu zmian w dokumentach regulujących funkcjonowanie Podkomitetu:
 - w regulaminie – uregulowanie tzw. zastępstw zgłaszanych *ad hoc*, czyli udziału osób trzecich w zastępstwie członka Podkomitetu i jego stałego zastępcy. Zamiana zostanie przepracowana obiegowo.
 - w decyzji powołującej Podkomitet – uwzględnienie w roli obserwatorów przedstawicieli LGD wdrażających monofunduszowe LSR.

Do zastanowienia sposób wyciągania konsekwencji za odwołanie udziału w Podkomitecie wyjazdowym, powodującego nieuzasadnione obciążenie budżetu środków publicznych.

2. Kwalifikowalność wkładu własnego grantobiorców w projektach grantowych

Zgodnie z interpretacją KE, opublikowana na Regio Wiki, w przypadku środków polityki spójności wkład grantobiorcy w projekcie grantowym jest niekwalifikowalny. Z tej interpretacji wyłączone są działania INTERREG. MFiPR zwrócił się do KE z prośbą o interpretację tego stanowiska. Możliwe jest zgłębienie tematu na grupie roboczej z udziałem KE (konieczne sformułowanie wątku, aby uzyskać konkretną odpowiedź KE).

3. Uruchomienie systemu informatycznego opracowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na potrzeby wdrażania Interwencji LEADER

Pani Jolanta Perkowska, Zastępca Dyrektora Departamentu Działań Delegowanych w ARiMR poinformowała, że system powinien być gotowy na 18.11.2024 [i rzeczywiście już działa]. Pani Dyrektor wspomniała, że system jest gotowy od strony merytorycznej (w części dotyczącej

zapewnienia obsługi wniosku do momentu podpisania umowy o przyznaniu pomocy, a także moduł LGD), natomiast są problemy w kwestii nadawania uprawnień i dostępu do systemu dla LGD. Dodała także, że 7 listopada ruszają szkolenia z obsługi systemu, które organizuje Polska Sieć LGD [szkolenia odbyły się].

Ad. 7.

Na zakończenie posiedzenia Podkomitetu ds. RLKS Zastępczyni Przewodniczącego podziękowała zebranych za udział i zamknęła obrady Podkomitetu.

Zatwierdzam

Piotr Zygałło

Dyrektor Departamentu

Programów Regionalnych

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Przewodniczący Podkomitetu ds. RLKS

/podpisano elektronicznie/

Załączniki:

1. Załącznik nr 1. Lista uczestników
2. Załącznik nr 2. Program posiedzenia 29 października 2024 r.
3. Załącznik nr 3. Prezentacja Podsumowanie prac Podkomitetu ds. RLKS
4. Załącznik nr 4. Prezentacja Stan wdrażania RLKS
4. Załącznik nr 5. Prezentacja Realizacja zasady dostępności w polityce spójności